

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

2. De septem precibus horarijs, & Canonicis speciatim.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

rat. Horam matutinam ante ortum solis, & rursum aliam matutinam orto iam Sole, hoc est, matutinas laudes, ac Primam: deinde enumerat Tertiam, Sextam, Nonam, & Vesperam. Sanctus quoque Benedictus in Regula 16. *Hic*, inquit, *Horis referamus laudem Creatori nostro*, Matutinis, Prima, Tertia, Sexta, Nona, Vespere, Completorio, & nocte surgamus ad commendandum ei. Cassiodorus explicans illum Psalmi versiculum: *septies in die laudem dixi tibi: Septem*, inquit, *illam significat vices, quibus se Monachorum pia de nocte consolatur*, Matutinas, Tertiam, Sextam, Nonam, Lucernariam, Completorios, Nocturnos, Et Auctor nomine Hieronymi in secunda expositione Psalmi 119. explicans versiculum: *cum ihs qui oderunt pacem: recenset Horam Tertiam, Sextam, Nonam, Lucernariam, Mediam noctem, Galli cantum, & Primum mane.*

Ex his clare perspicitur septenarium Horarum Canonicarum numerum antiquo vsu in Ecclesia fuisse receptum ante Gregorium I. Pelagium II. Gelasium I. & Damasum I. Ab Apostolorum temporibus vsu, & more receptum fuit, vt Christiani in templum siue eodem sacram siue Oratorium conuenirent, & Psalmos, & hymnos cantarent, vt colligitur ex Adone in Martyrologio 5. Idus Ianuarij, in vita Iuliani Martyris, & Basilisæ, & 10. Kalendas Augusti de S. Apollinare. Sozom. lib. 6. hist. Eccl. ca. 33. & 34. Socrate lib. 2. hist. Eccl. c. 8. Theodoret. lib. 2. cap. 17. Porcassus Pelagius I. aut II. legem constituit, qua Clerici horarias preces septies in die perfoluere cogentur, ita vt quod antea vsu, & consuetudine antiqua seruabatur, lege deinde lata, perpetuò in Ecclesia iusserit obseruari. Et hinc est, vt in concilijs, & scriptoribus Ecclesiasticis post ea tempora frequens mentio habeatur septem Horarum Canonicarum. In Concilio Cablonensi 2. sub Carolo Magno, ca. 59. dicitur, *horas Canonicas, Matutinam videlicet, Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, Vesperinam, Completorium pariter celebrent.* In Concilio Aquisgranensi sub Ludouico Pio à cap. 126. vique ad cap. 130. eadem Horæ ex Isidoro referuntur, sicut, & in Concilio Agathensi, vt habetur in c. Presbyter De Celebr. Missa. & in c. Presbyter d. 91. nec non & apud Isidorum, Alcuinum, Amalariu, Rabanum, Rupertu, & Hugonem S. Victoris, quos supra citauimus.

Septimò quæritur, An septem Horarum preces Canonice sint iuris Diuini, an verò Canonice? Docet Abbas ca. 1. de Celebrat. Missa. esse iuris diuini, vt Clericus septies singulis diebus oret: quia in Psalmo dicitur: *Septies in die laudem dixi tibi.* Modus verò, & formula precandi est, inquit, ab Ecclesia constituta. Ex quo deducit, Romani Pontificis auctoritate non posse Clericu excipi à lege, & præcepto septies Deum precandi: quamuis fieri posse concedat, vt soluatur lege seruandi modum, & formulam orandi. B. Antonin. part. 2. tit. 9. cap. 12. f. 1. Angel. Hora. quest. 6. Rosel. Hora. num. 13. Tabien. Hora. quest. 15. Armil. Hora. num. 11. Cardin. Clement. 1. de celebr. Missa. Turre. in c. presbyter. dist. 91. eiusdem videntur fuisse sententiæ. At probabilius alij sententur, solum iuris esse Canonici, vt Clerici septies singulis quibusque diebus orent. Sic Laurentius Rodolphus, Ioannes Lignanus in ca. dolentes de celebra. Missa. Syluest. Hora. q. 8. num. 9. & alij. Abbas verò, & alij quidam Canonici iuris interpretes latius quam par est, ius diuinum accipiunt: nam

tale ius appellant, quicquid in sacris literis habetur, aut ex eis deriuatur; cum tamen reuera id minimè sufficiat, vt in præfenti negotio planè conspiciatur. Quod enim Dauid septies in die Deum precabatur, factum est hoc; sed non ius constitutum: alioquin enim omnes Reges eodem iure nepe Diuino, cogentur, id officij, & muneris obire. Dauidis igitur exemplo, & imitatione, Ecclesia diuinitus edocta legem sanxit, qua Clerici septies in die preces fundere, & recitare cogentur. **QVAERES**, an saltem Clerici ad Ecclesiastica Beneficia promoti, & electi, iure naturali debeant horarias preces perfoluere, vt grati sint ijs, qui de Ecclesia bene meriti bona reliquerunt; ex quibus beneficia Ecclesiastica sunt instituta: An item Clerici eo ipso, quòd sunt in Sortem Domini vocati, & Ecclesiasticis ordinibus initiati, septies Deum orare iure compellantur; Virique huic dubitationi infra commodius respondebo.

Caput I I.

De septem precibus horarijs, & Canonicis speciatim.

PRIMO quæritur, Quandonam nocturnæ vigiliae sint institutæ? Ex ijs, quæ ex Patribus, in capite superiori diximus, liquido constat eas ab ipsis primùm Apostolorum temporibus coepisse, & Ecclesiam in huiusmodi nocturnis precibus ad Deum fundendis, Regium Prophetam esse imitam, dicentem: *Media nocte surgebam ad confitendum tibi Paulum item, & Silam, qui teste B. Luc. in carcere, & vinculis positi, media nocte orantes laudabant, & benedicebant Deum.* Præterea, id temporis aptissimè est orationi deputatum. Etenim media nocte, Aegyptiorum primogenita esse ab Angelo percussa, sacrae literæ testantur. Scit quoque Ecclesia, Sponsus media nocte, esse venturum; ac ideo tunc temporis vigilare nobis expedit, ne nos ille dormientes, ac pigricantes inueniat, & puniat. Media item nocte Dominus ex vtero Virginis natus in lucem produiuit, & media nocte, aut paulò post è mortuis resurrexit.

Secundò quæritur, An Clerici nocturnas preces olim tribus temporu interuallis diuisas perfoluere consueuerint? Sunt, qui id affirmant; & Amalariu in libello de ordine Antiphonarij, & Isidorum lib. 1. de offic. Eccl. cap. 10. Hugonem Victorinum libro secundo, de Offic. Ecclesiast. capite nono, Sanct. Thomam 1. Corin. cap. 14. lect. 6. Waldensem libro de Sacramentalibus. cap. 24. & 28. huius rei testes produciunt: Clerici, inquit, eo tempore, prima Vigilia noctis exalta, id est, post tres horas noctis, in templum conuenire solebant, & primos Nocturnos Psalmos decantabant: deinde verò somnum resumebant, & secunda vigilia, id est, post sex horas noctis elapsas iterum conuenientes in templum, secundos Nocturnos Psalmos canebant. Deinde tertia vigilia, id est, post nouem horas noctis expletas è somno surgentes, tertios Nocturnos Psalmos concinebant. Postremò, quarta vigilia nondum completa, hoc est, duodecima noctis hora paulò ante solis ortum in ipsa aurora laudes matutinas psallebāt. & ita noctu quater Deum orabant, sicut etiam interdum quater quoque Deum precari solebant; videlicet hora Tertia post Solis ortum, hora Sexta, hoc est, ad meridiem, hora Nona, id est, post nouem horas ab ortu solis, & vespere, hoc est, hora

Ad. 16.

duodecim diei. More enim Hebræorum dies civilis in duodecim horas diuidebatur, iuxta illud Christi, *Noune duodecim sunt hore diei?* ac proinde nox quoque totidem horis constabat. Mihi certò non constat, an Nocturni Psalmi, quas vigilias veteres scriptores appellant, diuisim, ac per tria temporum interualla canerentur. Illud potius existimo, Nocturnas preces simul media nocte à Monachis; ab alijs verò, vel paulò ante mediam noctem, vel paulò post cantari solitas fuisse. Laudes verò matutinas, vt Amalarius in libello de ordine Antiphonarij cap. 7. Hugo Sancti Victoris in libro de Ecclesiast. offic. i. cap. 1. & 9. & in Speculo Ecclesiæ. ca. 3. Radulphus in libro de Canonum obseruant. proposi. 14. testantur, Monachi à Nocturnis vigilijs diuidebant, & vtrisque per tempora terminabant. Clerici verò seculares alicubi diuidebant eas. Romæ verò simul omnes coniungebant. Nec Isidorus, Amalarius, Hugo, VValdensis, sancti Thomas tradiderunt expressim Nocturnas preces per tria noctis interualla cantare. Clericos consueuisse: solum aiunt noctem in quatuor militares vigilias, vel excubias, siue custodias laicos distribuisse in primam, secundam, tertiam, & quartam, & singulas qualque illarum tribus horis constituisse, ita vt nox in duodecim horas diuideretur: & quod Ecclesia instar militarium excubiarum cātare consueuerit Psalmos in tres partes dispositos; ita vt simul cum ternis Psalmorum partibus terna Scripturæ lectiones, & terna responsoria recitarentur: ac proinde terna Psalmodia, & Orationes, quamuis continenter decantata, responderent tribus militibus vigilijs. Nam sicut militares vigilie ternas horas continebant, sic Clerici tribus distinctis Ordinibus, quamuis sine temporis interstitio Psalmos, Lectiones, & Responsoria concinebant. Et in prima quidem parte Psalmos, & tres Lectiones, & tria Responsoria coniungebant pro tribus primæ vigilie militaris horis: in secunda, cum Psalmis, & Responsorijs tres quoque Lectiones respondentes tribus horis secundæ vigilie: & sic pariter in tertia parte. Deinde verò Matutinæ Laudes respondebant tribus alijs horis quartæ vigilie militaris. Noctem diuisi in quatuor vigilias, ex Euangelio colligitur.

Luc. 12.
Mat. 11.
Matth. 24

Tertio queritur, cur Nocturnæ vigilie duodecim Psalmis consent, aut nouem, aut decem, & octo: cur item tribus interdum Lectionibus, & tribus Responsorijs, aliquando nouem: cur item tribus Psalmorum, & Lectionum, & Responsoriorum distinctionibus concludantur? Respondeo, diebus Dominicis, Nocturnas vigilias constare decem, & octo Psalmis in tres veluti classes, & ordines distributis: in alijs diebus festis, nouem Psalmis, in tres Ordines diuisis: in diebus profestis, duodecim Psalmis, quibus proximè tres Scripturæ lectiones, cum tribus Responsorijs, succedunt. Tres ordines siue classes, vt tradit Hugo in libro 2. de Offic. Eccl. cap. 9. & 10. referunt Trinitatem, ob cuius cultum, & honorem Psalmi decantantur: Tria item Mundi tempora, nimirum tempus quo sub lege naturæ homines vixerunt, & illud, in quo sub lege scripta Mosis, & præsens, quo sub lege gratiæ viuimus. Vel potius respondent tribus paulò ante dictis militibus vigilijs. Quam-

uis autem in diebus profestis nõ sint tres ordines Psalmorum, & Lectionum, ac Responsoriorum, recitantur tamen duodecim Psalmi, vt respondeant duodecim noctis horis, vt quasi per totam noctem Deum orare videamur: & tres Lectiones respondēt tribus militibus excubijs. Hugo testatur, in duodecim Psalmi significari duodecim Prophetas, aut duodecim Apostolos, in tribus Lectionibus, sanctam Trinitatem, vel tria Mundi tempora.

Quarto queritur, Quibus de causis Matutinas Laudes instituerit Ecclesia? Primo, vt in quarta noctis vigilia preces ad Deum funderemus, sicut enim tres Nocturnorum Psalmorum distinctiones tribus noctis vigilijs respondent, sic etiam Matutinæ Laudes, quartæ vigilie, vt nos in ea paratos, & contra hostes armatos, & munitos Dominus inueniat. Deinde, vt pro hostibus in nocte deuictis Deo gratias debitas referamus, more Hebræorum, qui Aegyptijs in mare demersis, diluculo Diuinis laudes cecinerunt. Item, vt Regium Prophetam Dauid imitemur, qui in Psalmis nõ raro testatur se diluculo preces ad Deum fundere. Postremò, vt in memoriam reuocemus, quot, & quanta ea hora Christus pro nobis mala pertulerit.

Quinto queritur, Quare Horam Primam Ecclesia colat, & obseruet? Respondet Rabanus in libro 2. de institutione Clericorum. c. 3. vt in ipso solis ortu Solem iustitiæ nobis orientem postulemus, vt illius illustrati lumine, peccatorum tenebras, & laqueos mortis effugere, ac deuitare possimus. Et vt ait Amalarius in libello de ordine Antiphonarij, c. 6. Sicut quibus, que nocte custodiamur in caulis in cluse, mane ad Pascha excubijs, illico ad est spiritus, qui ead dirigat, ducat, & defendat à lupis: ita nobis primo dicitur surgentibus, Sole oriente adit Dominus, verus pastor ac deus. Ruperus ait: lib. 1. de Diuin. Offic. ca. 3. Prima hora Deo laudes referimus, quia primum est regnū Dei querendum, & ante omnem curam corporis vacandum menti. Item, quia ea hora Dominus noster nescire, & impie suus sedatus est, derisus, despectus, & colaphis castus. Insuper sunt primitias frugū Deus sibi veteri lege offerri iubeat, sic prima Clericorum cogitatione, & cur a, tanquam gratiam in eis primitiæ Deo offerende sunt. Præclare Ambrosius in ser. 43. & in hexam. li. 5. c. 12. & 24. de ambus loquens, quæ Oriente, & Occidente sole aethera canebat mulcere solent: quibus, inquit, sensum hominis gerenti non erubescat sine Psalmorum celebritate diem claudere, & adorari, cum etiam aues suam modulationem, & dulcissimam ne ortus dierum, ac noctium proseguantur?

Sexto queritur, An prima horæ sit antiqua, & vetus institutio? Radulphus in libro de Canonum obseruantia proposi. 14. docet Primam, & Completam alijs Horis longè ante institutas additas fuisse, quod verum esse probat ex Cassiano in libro 3. de instit. Monachor. c. 4. qui duas Horas matutinas constituit, vnam ante solis ortum ad galij cantum, alteram orto iam sole. Et ait: sciendum est, hanc Matutinam secundam scilicet, que nunc obseruatur in occidentis maxime regionibus, Canonicam functionem, nostro tempore, in nostro quoque Monasterio, Bechleem scilicet, primum institutam, vbi Dominus noster Iesus Christus ex Virgine uacuis, in matre suscipere incrementa dignatus est. Sic ille. Sed verius alij arbitrantur, Primam quoque Horam à primis Apostolorum temporibus, cū alijs Horis simul coepisse: quoniam Clemens ait, li. 8. Constit. Apostolicarū c.

30. Preces vestras facite Diluculo, Tertia Hora, Sexta, Nonam, & vespere, & in Gallisantiu. Et Athanasius lib. de Virginitate. siue de exercitatione. Sol, inquit, oriens videtur in libris in mentibus tuis. Basilius item in regulis copiosis disputatis interrogat. 37. ait preces esse inchoandas à Martinis laudibus. Hieronymus in Epistola ad Latam, Affuecat, inquit, exemplo ad orationes, & Psalmos, nocte consurgere, mane hymnos canere Tertia, Sexta, Nona hora. Sed certè non improbabile videtur, quod Radulphus in lib. de Canonum obseruantia, propos. 14. tradidit, Primam, & Completam horas fuisse cæteris horis adiectas, vt Cassianus lib. 3. de Instit. Monachor. capit. 4. non obcurdè indicat, quamuis etiam fieri potuerit, vt in quibusdam Ecclesijs, Prima hora cum cæteris vna coeperit, & in alijs fuerit processu temporis instituta.

Septimò queritur, qua de causa Prima, & Completa hora, in multis sint sibi similes, & affines? Respondet Radulphus in lib. de Canon. obseruant. propos. 14. esse ferè in omnibus similes: nam in diebus profectis, in Prima quatuor Psalmi cantantur, sicut in Completa. Deinde, in Prima, & in Completa fieri solet generalis peccatorum confessio, recitaturque Symbolum Apostolorum, quæ omnia apud conueniunt diei, ac noctis initio: vt hisce omnibus quasi armis quibusdam muniti, & instructi contra hostes diurnos, & nocturnos constanter, & fortiter pugnemus.

Octauò queritur, cur ad orandum Deum, Tertia quoque, Sextam, & Nonam, horas instituerit Ecclesia? Respondeo, hora tertia Spiritum sanctum, super Apostolos descendisse: eadem hora clamauerunt Iudei postulantes à Pilato, vt Christus Crucifigeretur, ita vt eorum vocibus atque clamoribus coeperit crucifigi hora Tertia; & hora Sexta fuerit verè, & re ipsa in Crucem actus. Item, de Daniele in eius historia refertur, quod ter in die Dominum rogaret, Tertia hora nimirum, Sexta, & Nona. Idem etiam in Actibus Apostolorum de Petro, & Ioanne comemoratur. Vnde Tertullianus Tertiam, Sextam, & Nonam horas insigniores in rebus humanis, quæ diem distinguunt, quæ negocia distinguunt, quæ publicè resonant, ita & solemniores fuisse in orationibus diuinis, commemorat.

Nonò queritur, Quomodo concilientur duo Euangelistarum loci de hora, qua Christum Iudei in Crucem sustulerunt: nam Ioannes refert horam fuisse ferè sextam, cum Cruci affixus est Dominus: at Marcus: *Erat autem, inquit, hora tertia, & crucifixerunt eum.* Hæc quaestio veterum, & recentiorum ingenia plurimum exercuit. Augustinus tractat. 117. in Ioannem, & lib. 3. de Consen. Euangelist. ca. 13. & in libro questionum veteris, & noui testamen. q. 65. Euangelistas conciliat, Christum dicens à Iudeis hora tertia verbo, & lingua Crucifixum, nõ autem Iudicis sententia factò, & re. Marcus igitur de hora tertia loquitur, in qua Iudæorum clamoribus, & linguis est Cruci affixus; Ioannes verò hora ferè sexta tradit, Christum esse in Crucem sublatum, nimirum Iudicis sententia, & re ipsa. Albertus, Lyranus, & arthufianus Marc. 15. Gagnæius Ioan. 19. Magister Historiæ Scholasticæ Euang. t. 166. aiunt Christum in Crucem ascendisse tempore medio inter horam tertiam, & Sextam: & ideo nunc hanc, nunc illam posuisse Euangelistas.

Non defunt, qui Christum hora tertia fuisse reuera in Crucem actum affirmant: & illud Ioan. 19. Hora quasi sexta, exponit: hora Sexta à nona nocturna ab initio diei, quæ hora Sexta erat eadem, quæ Tertia ab ortu Solis: Et ideo aiunt dixisse Ioannem cap. 19. *Erat Parasceue Pascha hora quasi Sexta.* hoc est, erat hora quasi Sexta, & hora noctis nona, qua coeperat præparari immolatio agni Paschalis, quem Ioannes, inquit, appellat Pascha, & Parasceuen vocat ipsam præparationem, qua agnus Christus coepit præparari hora noctis nona. Vnde quidam Patres docuerunt, iuxta illud Marci 15. *Et hora tertia Crucifixerunt eum:* Christum in Crucem ascendisse hora tertia. Quidam conciliant Marcum, & Ioannem sic: *Erat hora tertia, & Crucifixerunt eum,* hoc est, Erat elapsa hora Tertia, postquam Crucifixerunt eum: ita vt significet Marcus, tres horas in Cruce pependisse Christum, & coniunctio, Et, sumatur pro adverbio, postquam Euthymius in Marcum cap. 47. dicit id, quod Marcus ait: *erat hora tertia,* non coniungi cum eò quòd sequitur: *Et crucifixerunt eum:* sed referri ad præcedentia: Ita vt significet Marcus, fuisse horam tertiam, ex quo tempore coepit Christus Dominus multa mala pati vi militum: & postea sequatur: *Et Crucifixerunt eum,* hoc est, Post multa mala, quibus eum milites affecerunt, Crucifixerunt. Sic videntur intellexisse Marcum Patres illi, qui sentiunt Christum hora Tertia fuisse in Crucem sublatum. Telephorus in Epistola quadam, quam refert Gratius c. Noct. De Consecrat. Diss. 1. Damascus in Pontificali, Cyrillus Catechisi 13. Theophylactus, & Auctor Commentariorum in Marcum nomine Hieronymi. Ambrosius in Hymno, qui cantatur ad Tertiam in diebus Dominicis in Ecclesia Mediolanensi, Walfridus in lib. De rebus Eccles. ca. 23. Radulphus in libro de Canon. obseruantia, propos. vltima. Alij, vt Theophylactus in Ioannem cap. 19. Caietan. in Mar. 15. Canus lib. 2. de locis Theol. ca. 28. ad quintum, Sixtus lib. 6. Bibliotheca, Annotatione 131. tradiderunt, apud Marcum, Codices esse corruptos librariorum vitio, & legendum esse: *Erat autem hora Sexta.* Hanc sententiam. S. Th. p. 3. q. 46. art. 9. ad secundum testatur, quorundam fuisse, quam nec probat ipse nec improbat.

Mihi verò aliter Euangelistæ conciliari posse videntur. Animaduertendum igitur est, apud Hebræos duplicem olim fuisse rationem computandarum horarum, vnã Sacram, alteram profanam. Sacra erat, qua dies à Sacerdotibus, & Leuitis in quatuor tantum horas diuidebatur, Tertia, Sexta, Nonam, & Vespertinam, quia his Temporibus in Templo Sacri aliquid fiebat: erant enim hæ diei partes Diuinis laudibus, vel orationibus, vel Sacrificijs destinatæ: & ideo his horis Sacerdotes, vel Leuitæ in Templum conuenire consueuerat. Profana verò computatio erat, qua Populus diem in duodecim horas distribuerebat. Vnde Christus dixit: *Nõne duodecim sunt horæ diei?* & Matt. 20. mentio fit horæ vndecimæ, & Ioan. 4. horæ septimæ: *Hæc, inquit, hora septima reliquit eum febris.* Et tum in illa horarum enumeratione Sacra, tum in profana numerantur horæ, non à fines, sed ab initio: ita vt hora Tertia, sit postquã incipiebat hora Tertia ab ortu solis, & Sexta, postquam aduenerat hora Sexta ab ortu solis, & sic de reliquis. Et quia secundum illam computationem sacram,

dies in quatuor tantum horas deducebatur, inde fiebat, ut quaelibet pars tres horas profanas contineret. Tertia igitur hora Sacra comprehendebat tertiam profanam, quartam, & quintam: Sexta Sacra, complectebatur sextam profanam, septimam, & octavam: Nona itidem Sacra includebat nonam profanam, decimam, & undecimam. Vespertina hora dicebatur totum illud tempus, quod est interiectum inter duodecimam, hoc est, ultimam horam diei, & nocturnas tenebras, & mane dicebatur totum illud tempus, quod est ab ortu solis usque ad tertiam horam ab eodem ortu: & ita, quod fiebat post horam nonam, Sacerdotes, & Leuitae dicebant fieri ad vesperam, vel in vespera, & quod fiebat ante horam Tertiam fieri dicebant primo mane, vel prima luce. Marcus igitur dicit hora tertia fuisse Dominum Crucifixum, nimirum hora tertia sacra, quae a tertia hora profana protendebatur usque ad sextam itidem profanam. Ioannes verò dixit hora ferè sexta, Christum Dominum in Crucem actum, quia loquebatur de hora profana: nam Christus in Crucem sublatu est sub meridiem appetente hora sexta profana, & ideo verè dixit Ioannes: hora ferè sexta. Et quia hora tertia sacra continebat, ut dixi, tres profanas, tertiam nimirum, quartam, & quintam, verè quoque dixit Marcus, hora tertia Dominum fuisse cruci affixum, quoniam quicquid a tertia hora post solis ortum usque ad sextam fiebat; hoc est, quicquid fiebat hora tertia, quarta, & quinta profana, verè fieri dicebatur hora tertia sacra. Ergo cum Christus fuerit in Crucem actus, teste Ioanne hora ferè sexta, hoc est, ad finem horae quintae profanae, verè Crucifixus esse dicitur hora tertia, nimirum sacra, non profana. Hora sexta in Crucem ascendisse Christum Dominum, ut ait Ioannes 19. testantur Clemens lib. 5. Constituit. Apostolicarum capit. 16. & lib. 8. cap. 40. Ignat. in Epist. 2. quae est ad Traianum. Cyprian. de oration. Dominica. Athana. de Virginita. Isidor. li. 3. de Diu. Offic. c. 19.

Horam porò sextam celebrat Ecclesia multis de causis, quas Anastasius Sinaita, in libr. commen. in Hexam. 7. commendat, Deus, inquit, hora sexta, visus est Abrahae in valle Mambre. Eadem hora Ioseph simul cum fratribus suis praeiussus est. Eadem itidem hora Ruth Moabitrix ad ipsum Booz in agro esuriens accessit, quam ille benigne, et libenter excepit, & mulier Samaritana hora sexta cum Christo Domino sermonem habuit. Hora item Nona in sacris literis celebratur: nam Actorum 3. Petrus, & Ioannes ascendebant in templum, ad horam orationis nonam. Eadem hora Cornelius Centurio in precibus persultebat, & videre Angelum, & ab eo doceri promeruit: ea denique hora Christus Dominus spiritum emisit, & inferos spoliavit.

Decimò queritur, cur Vespertinam horam Ecclesia colat, & obseruet? Respondeo, Christum ea hora de Crucem fuisse depositum: hanc horam veteres Ecclesiae scriptores Lucernariam appellat: Cassianus, li. 3. de Insti. Monacho. c. 3. ad finem, Epiphanius contra haereses lib. 3. in compendiaria vera doctrina propè finem. Hieronymus in 2. exposi. ad Psalmum 118. Aug. in serm. 1. ad fratres in Eremo. Cassiodorus li. 9. Tripert. c. 38. Socrates lib. 3. Eccl. historiae c. 21. Nicephorus li. 1. c. 2. Radulphus, de Canonum obseruantia proposi. 12. eo quòd dum lucernae accendebantur, ad horam nempe duodecimam, Vespertinae preces persolui solebant.

Undecimò queritur, cur, & quando Ecclesiam horam completam instituerit? Radulphus, ut supra indicauimus, censet horam Primam, & completam longè post Horas alias fuisse institutas. Sed ex Basilio, & alijs Patribus colligi potè videtur fuisse cum alijs obseruatas, & Basilius testatur hora completa recitari solere Psalmum nonagesimum, cuius initium est: qui habitas in adiutorio Altissimi, qui Psalmus etiamnum eadem hora recitatur.

Caput III.

A quibusnam sint preces Horariae iure persoluedae.

Primò queritur, Quot, & qui iure Pontificio preces canonicas recitare cogantur? Communis est omnium sententia, ad id adstringi eos, qui sunt sacris, siue maioribus ordinibus initiati, eos item, qui beneficium Ecclesiasticum possident, denique omnes Religiosos professos, & ad eorum destinatos: de quibus singulatim est nobis differendum.

Secundò queritur, Vnde nam constat, eos, qui sunt ad beneficium Ecclesiasticum promoti, ad preces canonicas recitandas iure compelli? Respondeo, dist. 92. c. 1. vlt. pœna depositionis Clericis irrogatur, qui certæ Ecclesiae praefecti, ac deputati non conueniunt in Ecclesiam ad Matutinum, & Vespertinum Officium persoluedum. Sic Abbas, & caeteri in c. 1. De celebra. Missa. Sic Cardinalis, & alij in Clem. 1. De celebra. Missa. & colligitur ex c. cum secundum Apostolum de Præben. Item, c. Quia per ambitionem de Rescri. in Sexto, dicitur: Beneficium Ecclesiasticum datur propter Officium. Vbi Glossa annotat: Ideo priuatus officio priuatus quoque est beneficium, cum sit eius sequela. dist. 51. c. eos, & c. Si quis Sacerdotum dist. 32. & c. Latentes de Cleric. excom. Hæc Glossa.

Tertiò queritur, An quando beneficium est tenue, ita ut eius redditus ad Clericum commodè sustentandum minime sufficiat, debeat Beneficiarius integrum Officium Diuinum persoluedere? Dux sunt opinionones: Prima Soti, qui libro 10. de iust. quest. quinta, articulo tertio, negat, id genus Beneficij talem obligationem inducere: nam paruum, inquit, pro nihilo reputatur: ergo qui tenue, & modicum Beneficium habet, non censetur esse Beneficiarius. Deinde, qui altari seruit, ex eo viuere debet: ergo qui ex Beneficij redditibus non viuunt, iure non cogitur Horarias preces recitare. Accedit id, quod habetur in cap. 1. c. 1. De Præben. in c. 1. vbi statuitur: Quando conceditur alicui facultas idoneis Beneficia conferendi, non potest ea conferre ijs, qui habent Beneficia, quae sufficiunt ad vitam: potest tamen ijs, qui Beneficia non habent, quae satis sint ad eorum vitam sustentandam: Ergo in iure Beneficium paruum, & exiguum, pro Beneficio non habetur. Hanc Soti sententiam quamuis cum communi pugnantem iuniores quidam Theologi sequuntur, Arag. 2. c. 2. qu. 83. art. 12.

Secunda opinio affirmat quodlibet Beneficium, etiam paruum, ac tenue esse cum onere, & lege preces Horarias perorandi. Sic sentit Nauarrus tract. de Oracione, ca. 7. nu. 27. & c. 11. nu. 11. Sic etiam Ledesmius 4. part. 2. quest. 16. artic. quarto, dubio quinto,

vbi re-